

POSTANOWIENIE

Dnia 17 kwietnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Anna Owczarek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa D. C.

przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Aresztu Śledczego w B.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 17 kwietnia 2013 r.,

zażalenia powoda na postanowienie o kosztach, zawarte w punkcie 2 wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 25 kwietnia 2012 r.,

- 1) oddala zażalenie,
- 2) przyznaje adwokat M. F., prowadzącej Kancelarię Adwokacką, od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego kwotę 120,- (stodwadzieścia) zł, powiększoną o należną stawkę podatku od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu powodowi D. C. w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym,
- 3) zasądza od D. C. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 120,- (stodwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2012 r. oddalił apelację powoda D. C. oraz zasądził od niego na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 300 zł tytułem części kosztów postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu rozstrzygnięcia o kosztach Sąd wskazał, że aktualne pozostają argumenty, dla których powód nie został obciążony kosztami postępowania za pierwszą instancję, bowiem nadal nie ma on dochodów, jednakże zasadne było nałożenie na niego obowiązku poniesienia 1/9 części kosztów postępowania apelacyjnego. W ocenie Sądu Apelacyjnego prawo do sądu nie oznacza przyzwolenia na konstruowanie wszelkich możliwych roszczeń i woluntarystyczne określanie ich wysokości, a strona winna mieć świadomość konsekwencji takiego działania także w zakresie kosztów postępowania. Powód miał możliwość zapoznania się z motywami zawartymi w uzasadnieniu wyroku sądu pierwszej instancji, dlatego nie można go uznawać za osobę pozostającą w usprawiedliwionym przeświadczeniu o zasadności i słuszności roszczenia. Sąd Apelacyjny podkreślił także, że stan majątkowy i sytuacja finansowa powoda nie stanowią okoliczności wyłącznie decydujących o zwolnieniu od kosztów procesu, należy bowiem odróżnić zwolnienie strony od kosztów sądowych (co wiąże się z zagwarantowaniem prawa do sądu) od kontynuowania przegranego w pierwszej instancji procesu, kiedy to strona winna liczyć się z obowiązkiem pokrycia kosztów obrony strony przeciwnej.

Powód D. C. wniósł zażalenie od rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego zarzucając Sądowi Apelacyjnemu naruszenie art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie wbrew zasadzie słuszności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest bezzasadne.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że rozpoznanie zażalenia następuje w oparciu o art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c. w brzmieniu sprzed nowelizacji wchodzącej w życie z dniem 3 maja 2012 r., mającym nadal zastosowanie w sprawie zgodnie z art. 9 pkt 6 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie

ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381).

Zasada słuszności ujęta w treści art. 102 k.p.c. stanowi wyłom od ogólnej reguły obciążenia strony przegrywającej kosztami procesu (art. 98 § 1 k.p.c.), dlatego ustawodawca możliwość zastosowania pierwszego z wymienionych przepisów uzależnił od „wystąpienia szczególnie uzasadnionych wypadków”, a przepis ten z uwagi na swój szczególny charakter, nie może być wykładany rozszerzająco (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2011 r., I CZ 26/11, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2011 r., I CZ 52/11, niepubl.). Ze względu na brak ustawowej definicji wykładnię wskazanego pojęcia przyjęto w orzecznictwie wskazując, że stan majątkowy strony nie stanowi decydującej przesłanki zwolnienia jej od obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2012 r., I CZ 34/12, niepubl.), a sam fakt zwolnienia strony od kosztów sądowych nie może prowadzić do automatycznego uznania, iż zachodzi „wypadek szczególnie uzasadniony” (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2012 r., I CZ 34/12, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 r., I CZ 112/09, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2010 r., II CZ 88/09, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2012 r., III CZ 25/12, niepubl.).

Zastosowanie przepisu art. 102 k.p.c. zależy od swobodnej decyzji sądu *meriti* i związane jest z dyskrejonalną władzą sędziowską (uznaniem sędziowskim). Judykatura jednoznacznie wypowiada się o wąskiej i wyjątkowej możliwości korygowania rozstrzygnięcia o zastosowaniu, bądź braku zastosowania art. 102 k.p.c. w ramach kontroli instancyjnej. Podkreśla się, że postanowienie w tym przedmiocie może być podważone przez sąd wyższej instancji tylko wówczas, gdy jest rażąco niesprawiedliwe a reguły sprawiedliwościowe oczywiście naruszone (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2012 r., I CZ 66/12, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2012 r., V CZ 26/12, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2012 r., III CZ 25/12, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2011 r., IV CZ 136/10, niepubl.).

W rozpoznawanej sprawie Sąd Apelacyjny należycie uzasadnił zakres zastosowania art. 102 k.p.c. wobec powoda, zaś motywy tego rozstrzygnięcia w ocenie Sądu Najwyższego nie uzasadniają zarzutu rażącego naruszenia art. 102 k.p.c. na skutek uchybienia zasadom słuszności i sprawiedliwości

Z tych względów na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., orzeczono jak w postanowieniu.